№ 39. Piątek 17. Lutego 1860. Rok wydania 50.

GAZETA LWOWSKA.

Z Dodatkami dziennym i tygodniowym kosztuje w prenumeracie: Bez poczty: kwartalnie 4 zł.; miesięcznie 1 zł. 40 centów. Z pocztą kwartalnie 5 zł.; miesięcznie 1 zł. 75 centów wal. austr. — Inserya w półkolumnie, drukiem garmont 7 centów od wiersza. — Reklamacye są wolne od opłaty pocztowej.

PRZEGLĄD.

Hiszpania. — Anglia. — Francya. — Szwajcarya. — Włochy. — Niemce. — Dania. — Rosya. — Grecya. — Turcya. — Azya. — Afryka. — Doniesienia z ostatniej poczty. — Kronika.

Hiszpania.

(Doniesienia z teatru wojny.)

— Telegramy z Madrytu z dnia 9. lutego donoszą, że marszałek O'Donnell uważa za niepodobne ścigać Maurów w głąb kraju, i wydał już rozkaz powstrzymać przesyłki namiotów i worów do armii. Książę Tetuanu nie myśli zatem ruszyć wprost na stolicę rządu, nie chcąc dzikich plemion górskich przymuszać do wojny podjazdowej. Jak wiadomo, mieli Maurowie dwa obozy pod Tetuanem, jeden z nich rozłożony na wyżynach po prawej stronie twierdzy, a drugi u stóp samych murów miejskich. Droga, którędy Hiszpanie z swych stanowisk dotarli do tego drugiego obozu, nie nasuwała wielkich trudności, bo gwałtowne burze w ostatnich dniach powysuszały moczary. W obozie u stóp murów miejskich znajdowało się zaledwie tylko 300 jeźdzców i 1000 żołnierza piechoty, ale za to do obozu na wzgórzach przybyło ostatniemi dniami 8000 żołnierza posiłków. Wszystkie te szczegóły podaje *Independance Belge*, czerpiąc z listu, pisanego z obozu hiszpańskiego pod dniem 29. stycznia.

Anglia.

(Nowiny dworu. — Kocioł parowy bez nitu. — Doniesienia z Japonii. — Wiadomości bieżące. — Posiedzenie z d. 9. lutego.)

Londyn, 11. lutego. Dziś po południu przybyli Ich Mość Królestwo z familią królewską z Windsoru do pałacu Buckingham. Wczoraj obchodzili Ich Mość Królestwo na zamku w Windsorze rocznicę swoich zaślubin.

— Na cześć księcia Oranii dawał lord Palmerston dnia 7go b. m. wielką ucztę a następnie zabawę wieczorną, na której prócz wielu innych znakomitych gości znajdowali się prawie wszyscy posłowie zagraniczni.

— Po wielu trudach powiodło się wreście jak upewniają sporządzić parowy kocioł nielutowany, który ma być daleko dogodniejszy niż dotychczasowe kotły zwyczajne. Admiralicya podejmowała już próby z tym wynalazkiem, i pokazało się, że tego rodzaju kocioł parowy, obejmując 4 stóp w szerokości a 8 w długości wytrzymuje nacisk 180 funtów na jeden cal kwadratowy. Podług tej samej metody mają być teraz sporządzone z żelaza olbrzymie belki poprzeczne w okrętach, przeznaczonych głównie do przełamywania linii bojowej.

— W Manchester ma z dobrowolnych składek stanąć muzeum dla wszelkiego rodzaju dzieł sztuki. Koszta samej budowy gmachu obliczają na 110.000 funt. szt., lecz mieszkańcy tuszą, że potrzebne sumy uzbierają się w krótkim czasie.

— Jak donoszą z Gibraltaru przybyli oficerowie pruscy, co udają się do głównej kwatery marszałka O'Donnella dnia 29. stycznia do Gibraltaru, a dnia 3go lutego odjechali na Algesiras do Afryki.

— Depesza telegraficzna doniosła przedwczoraj, że Japonowie przerwali na nowo stosunki handlowe z Europejczykami. Wczorajsza *Times* podaje nieco bliższe w tej mierze szczegóły. Japonowie wzbraniają się obecnie wchodzić w jakąkolwiek styczność z cudzoziemcami, bo kupcy indyjscy w najhaniebniejszy sposób wyzyskiwali niewiadomość krajowców, oszukując w handlu ile się udawało. Powoli jednak przebrała się miarka i Japonowie postanowili na nowo zamknąć się przed Europą.

— Na posiedzeniu *izby niższej* z d. 9go lutego zapowiedział lord *Normanby*, że we wtorek zażąda pewnego dokumentu, t. j. instrukcyi, udzielonej angielskiemu posłowi w Florencyi, który niezawierzytelniony przy rządzie prowizorycznym otrzymał zlecenie znajdować się osobiście podczas urzędowego przyjęcia Buoncompagniego na d. 1. stycznia. U publiczności przeważa mniemanie, że krok ten uchybił dyplomatycznemu zwyczajowi, i to jest właśnie powód, dla którego mowca wniesie mocyę we wtorek.

Na posiedzeniu *izby niższej* zapowiedział *Monckton Milnes*, że we wtorek, kiedy Kinglake ma wnieść swoją mocyę względem Sabaudyi, wystąpi naprzód z interpelacyą. Lord *C. Paget* przyrzekł przedłożyć w poniedziałek budżet floty. *S. Fitzgerald* zapytuje, czy między Anglią a Francyą stanęła konwencya względem żądań, jakie mają postawić Chinom, jak niemniej względem wspólnego działania wojennego, przedewszystkiem zaś względem trwałego obsadzenia jakiejś części posiadłości chińskich; a jeśli tak jest rzeczywiście, czy przeszkadza co przedłożyć izbie tę umowę. Lord *J. Russell* odpowiedział, że właśnie ma być podpisana zwyczajna konwencya prywatna, o ogólnej konwencyi w myśli mowcy nie ma ani mowy. Na zapytanie lorda *Lenoxa* odpowiada lord *Palmerston*, że nie może zapewnić, czy Gladstone nazajutrz o tyle przyjdzie do zdrowia, aby mógł przedłożyć budżet finansowy. W najgorszym razie zechce parlament mieć cierpliwość do poniedziałku. Na najbliższem posiedzeniu przedłoży sekretarz stanu dla spraw zewnętrznych zawarty z Francyą traktat handlowy. *Vansittard* proponuje utworzyć osobny wydział, który miałby rozpoznać następujące do indyjskich finansów odnoszące się kwestye: 1) Czy nie naruszając żadnych dawnych praw, podobnaby zmniejszyć koszta administracyi cywilnej. 2) Czy nie byłoby pożądaną znieść prawodawczą izbę radną w Kalkucie i wyższe izby radne w Bengalii, Madrasie i Benares, a ustanowić natomiast prawodawczą izbę radną dla każdej prezydencyi. 3) Czy nie byłoby stosownem połączyć wyższy sąd z niższym. 4) Uwzględniając, że Indye tworzą obecnie część angielskiego państwa, czy nie należałoby położyć koniec dzisiejszemu systemowi zaciągania pożyczek po tak wysokiej stopie procentowej. Wniosek ten zbijają sir Charles *Wood* i *D'Israeli*, a w końcu odwołuje go sam mowca. *T. Duncombe* domaga się by mu wolno było wnieść bil, na mocy którego wybory parlamentowe za Glocester i Wakefield mają odbywać się tajnem głosowaniem. Wniosek ten odrzuciła izba 148 głosami przeciw 118. Lord *Palmerston* oznajmia, że w toku obrad otrzymał wiadomość od pana Gladstone, że czuje się zupełnie dobrze i na najbliższej sesyi przedłoży swój budżet finansowy.

Francya.

(Wiadomości bieżące. — Budżet ministerstwa finansów. — Przepis dla konzulów w państwie papieskiem. — Traktat handlowy z Anglia.)

Paryż, 11. lutego. Negocyacye między Cesarzem, p. Thouvenel, p. Nigra i hrabią Arese odbywają się w porządku, lecz o szczegółach w tej mierze nic pewnego nie słychać. Dyplomacya nasza zajmuje się nietylko Włochami, lecz także i Afryką. Zdaje się, że gabinet angielski domaga się od francuskiego, by interweniował w Afryce, i wstrzymał pochód wojsk hiszpańskich do Tangieru. Anglia życzy sobie, by pokój między Hiszpanią i Marokiem stanął jak najprędzej. Zdaje się jednak, że Hiszpania nie zechce żadną miarą odstąpić od Tetuanu, zwłaszcza że O'Donnell zaproponował już założenie kolonii hiszpańskiej. Sporne interesa Anglii i Hiszpanii mogą sprowadzić znaczne jeszcze zawikłania.

P. Lavelette mianowany został posłem francuskim w Konstantynopolu. Nie sprawdza się wieść, jakoby p. Brenier, poseł francuski w Neapolu, wrócił do Paryża.

P. Ryszard Cobden nie przyjął orderu legii honorowej, który mu Cesarz chciał nadać.

Hr. Persigny miał w niedzielę i w poniedziałek zabawić w Paryżu dla porozumienia się z Cesarzem w sprawach ważnych, i udał się w podróż do Londynu dopiero we wtorek.

— *Constitutionnel*, *Patrie* a nawet i *La Presse* zaprzeczają doniesieniu dziennika *Pays*, jakoby w Carogrodzie wybuchło powstanie. Ostatnie depesze konstantynopolskie z d. 7. nie zawierają żadnej o tem wzmianki.

— Adwokat Emil Olivier, skazany w paryskim sądzie cesarskim na karę dyscyplinarną, zaprotestował przeciw kompetencyi sądu w trybunale kasacyjnym, ale ten odrzucił jego protestacyę.

— Budżet na r. 1861 przeznacza na ministeryum finansów sumę 972 milionów, t. j. o 25,652.000 mil. więcej niż w roku bieżącym. Jedna cała prawie połowa przypada na konsolidowany dług państwa i amortyzacyę (1451,234.000 fr., o 8,542.000 więcej niż w tym roku). Za dług bieżący wypada 24 mil. procentu, a za dług dożywotnich rent 71,600.000 fr. Instytucya legii honorowej potrzebuje 900.000 fr. więcej.

— Minister wojny rozporządził okolnikiem do jenerałów dywizyi, by wszyscy oficerowie, podoficerowie, dobosze, trębacze i muzykanci włoskiej armii na urlopie nie wracali po upływie urlopu do stacyi korpusowych, ale szli na nowo do Włoch.

— Ministeryum spraw zewnętrznych zaleciło wyraźnie wszystkim francuskim konzulom, wicekonzulom i ajentom konzularnym w państwie kościelnem, by nie przyzwalali na żadne publiczne objawy życzliwości dla siebie lub w ogóle dla Francyi, i sami ani pośrednio ani bezpośrednio nie przyczyniali się do żadnej demonstracyi.

— Poczytują to za znak pokoju, że wszyscy żołnierze na urlopie przeniesieni zostali do rezerwy.

— Rząd usiłuje teraz po upadku Tetuanu wspólnie z Anglią nakłonić Hiszpanię do pokoju z Marokiem. Wielu oficerów armii hiszpańskiej, co odznaczyli się w wojnie marokańskiej, mają otrzymać krzyże legii honorowej.

— *Monitor* zawiera analityczny wyciąg głównych warunków angielsko-francuskiego handlowego traktatu. Osnowa jego taka: „W artykule 1. obowiązuje się francuski rząd za cło nieprzewyższające 30 proc. wartości, przypuszczać różne wyroby angielskie. Do ceł od rafinowanego cukru i od produktów soli będzie dodany ciężący jeszcze na nich w kraju podatek.

Następnie cła przywozowe we Francyi na angielskie węgle i koki będą zredukowane na 15 centymów od 100 kilogramów, prócz dodatku dwóch decymów. W cztery lata po ratyfikacyi traktatu będzie we Francyi przy wprowadzeniu kamiennych węgli i koków na granicach lądowych i morskich zaprowadzone takie same cło 15 centymów od 100 kilogramów nie obejmując w to decymy. Ażeby nowe cło pogodzić z jednej strony z przyrzeczeniem cesarskiego rządu, że system prohibicyjny nie będzie przez nie dotknięty przed 1. lipca 1861, z drugiej strony z słusznemi wymaganiami handlu i przemysłowości, stypuluje artykuł 15 traktatu, że umówione redukcye taryfy ze strony Francyi będą w następujących terminach wykonane:

1. od kamiennych węgli i koków zacząwszy od 1. lipca 1860,
2. od żelaza kutego, lanego i stali, zacząwszy od 1. października 1860,
3. od towarów metalowych, maszyn, narzędzi i mechanizmów wszelkiego rodzaju najpoźniej zacząwszy od 31. grudnia 1860,
4. od przędzy lnianej, konopnej i od tkaniny zacząwszy od 1. czerwca 1860,
5. od wszystkich innych artykułów od 1. października 1860.

Różne te termina są tak ułożone, że więcej niż przez rok, nim jeszcze zakazane teraz zupełnie artykuły będą przypuszczone na nasze targowice, może przemysłowość nasza po bardzo umiarkowanych cenach zaopatrzyć się najprzód w materyał palny, potem w żelazo, towary z lanego żelaza, w maszyny, narzędzia i mechanizmy, których potrzebuje do wydoskonalenia i przyspieszenia swej roboty.

Zresztą jest to niezawodna, że wymienione w traktacie cła od wartości będą zamienione w cła od gatunku konwencyą dodatkową, która musi stanąć przed 1. lipca 1860 i weźmie za normę przeciętne ceny towarów z upłynionych ostatnich sześciu miesięcy. Tylko artykuł 17. stanowi wyraźnie, że od żelaza opłacającego obecnie przy wprowadzeniu do Francyi cło 10 fr. od 100 kilogr., nie obejmując w to decymów, ma być cło od gatunku 7 franków od 100 kilogramów po dzień 1. października 1864, a zacząwszy od tego czasu po 6 fr. od 100 kilogramów licząc w dodatek decymy. Nakoniec umówiono, że zaprowadzone w ten sposób w francuskiej taryfie zmiany nie mogą nic zmienić w różnych naszych taksach co do bandery i pochodzenia.

Angielski rząd obowiązał się ze swojej strony zaproponować parlamentowi, ażeby całkiem bez opłaty cła przypuszczano do Anglii różne artykuły francuskie. Oprócz tego zaproponuje parlamentowi zmniejszyć natychmiast cło wchodowe od naszych win, tak aby cło do 1. kwietnia 1861 nie przechodziło 3 sh. od galonu.

Nakoniec artykułami 11 i 12 traktatu postanowiono z jednej strony, że wywóz węgli kamiennych nigdy nie może być dotknięty zakazem lub cłami wychodowemi, z drugiej strony zaś, ażeby przynależni poddani doznawali tej samej opieki, jakiej doznawają Anglicy we wszystkiem, co się tyczy własności marków handlowych i fabrycznych wzorów wszelkiego rodzaju.

Postanowienia traktatu z Anglią rozciągnięto także na Algieryę.

— Cesarski adjutant odjechał z tajnemi instrukcyami dla marszałka Vaillant do Medyolanu. — Pan de Nigra zajął tymczasem, nim odjedzie pan Desambrois hotel de Bristol. Pan Desambrois będzie jutro na uroczystej pożegnawczej audyencyi w Tuileryach.

Pan de Meneval, nim wstąpi w Rzymie do klasztoru, przyjedzie tu jeszcze raz w poufnych poleceniach Papieża.

Szwajcarya.

(Ułaskawienie Szwajcarów w Neapolu. — Agitacye za zjednoczeniem.)

Berna, 7. lutego. Szwajcarski jeneralny ajent w Neapolu donosi, że Król ułaskawił 30 żołnierzy z byłych pułków szwajcarskich, którzy byli skazani na galary.

— Większa część kantonów oświadczyła się za tem, by się ułożyć z Prusami o wzajemne zniesienie należytości opłacanych od patentów handlowych.

— Boege i Saxel, dwie gminy neutralnego terytoryum sabaudzkiego, oświadczyły najpierwsze za pomocą adresów, że w razie wcielenia Sabaudyi do Francyi pragną być przyłączone do Szwajcaryi. Za ich przykładem poszła dziś gmina Contamines sur Aroe w prowincyi Faucigny.

Włochy.

(Wiadomości bieżące. — Tunel nad jeziorem Fucino.)

Turyn, 8go lutego. Faryni powrócił wczoraj do Modeny: przed odjazdem miał jeszcze audyencyę u Króla.

Ministrowi wojny panu Fanti przyzwolił rząd, jak gazeta turyńska z pewnością donosi, kredyt w sumie 12 milionów lirów, by uorganizować armię na stopę wojenną. Dziewięć milionów wzięto na to z sumy przeznaczonej na fortyfikacye pod Lonato, na które pozostało teraz tylko 6 milionów.

Korespondencya medyolańska podaje bliższe szczegóły o rozgałęzionem wielce przemytnictwie u granicy szwajcarsko-lombardzkiej. Ten związek przemytników rozciąga się także na Księstwa i sięga aż do Piacency, gdzie, jak się zdaje, jest główny skład jego.

— Dziennik *Avenir de Nice* otrzymał drugie upomnienie.

Neapol, 4. lutego. Rozporządzenie prefekta policyi w Neapolu dozwala używać masek w ciągu karnawału, co również może służyć za dowód, że tak w stolicy jak i w całym kraju panuje zupełny spokój. W prowincyi Bazylice dało się czuć znowu trzęsienie ziemi, i to dość gwałtowne. W Potenzy, Lagonero i w kilku innych pobliskich miejscach drgała ziemia tak mocno, że w wielu domach porysowały się mury. Także i z głębi Wezuwiusza odzywają się straszne huki i grzmoty. Zdaje się więc, że wkrótce nastąpi nowy wybuch wulkanu, którego szczyt osłonięty teraz ciągle chmurami gęstej mgły. Przytem pada deszcz bez ustanku, jak gdyby groził światu nowy potop. Szczyty gór samnickich okryte są grubą warstwą śniegu, gdy tymczasem w samym Neapolu kwitną już migdałowe drzewa i fiołki sprzedają po ulicach.

Neapol. Roboty około tunelu dla osuszenia jeziora Fucino znacznie już postąpiły. Olbrzymie to dzieło rozpoczęte już przez Rzymian starożytnych, odnowiły teraz inżynierowie francuzcy na koszt księcia Torlonia, i ma być ukończone w przeciągu kilku miesięcy. Jest to największy tunel w Europie. Podczas robót tych poczyniono ciekawe odkrycia względem postępowania i wielkiej znajomości rzeczy dawnych inżynierów rzymskich. Plany ich były doskonałe, obliczenia dziwnie zręczne i pewne, i wiadomo już zresztą, że jeśli dzieło to niepowiodło się za czasów Cesarza Klaudyusza, tedy wina w tem Narcyza, wyzwoleńca i faworyta Cesarza Klaudyusza, gdyż ze szkodą całego przedsięwzięcia przyswoił sobie bardzo znaczne fundusze pieniężne, i zaniedbał robot około tego tunelu.

Niemce.

(Posiedzenie deputowanych w Berlinie. — Zmiana załogi w twierdzach.)

Berlin, 11. lutego. Na wczorajszem posiedzeniu izby deputowanych przystąpiono najprzód do stanowczego wyboru prezydenta na ciąg posiedzenia. Pierwszym prezydentem wybrano znów dr. Simson'a 195 głosami na 290. Następnie zabrał głos prezydent ministrów, książę *Hohenzollern-Sigmaringen*, i oświadczał: Z najwyższego upoważnienia przedkładam wysokiej izbie dwa projekta do prawa. Pierwszy ściąga się do zobowiązania do służby wojskowej, a drugi do oznaczenia dodatku do etatu administracyjnego, dalszego poboru dodatku do uklasyfikowanego podatku przychodowego, do podatku klasycznego, tudzież od mlewa i rzeźnego bydła. Polecam je imieniem rządu Waszemu sumiennemu rozpoznaniu i ocenieniu. Odwołuję się do Waszego serca pruskiego, i do Waszego patryotyzmu niemieckiego, i spodziewam się, że po rozpoznaniu tych projektów zgodzicie się na nie. Tworzą one nową podstawę nietylko dla pruskiej siły zbrojnej, lecz także i w powszechności dla całej niemieckiej siły zbrojnej. Nie idzie jednak o samą tylko siłę zbrojną, gdyż uwzględnić należy także stronę polityczną, finansową i cywilną. Ministrowie wojny i finansów wspomną jeszcze bliżej o tych szczegółach.

Na propozycyę prezydenta ma być uchwała względem utworzenia komisyi dla rozpoznania przedłożenia powzięta dopiero po wydrukowaniu przedłożenia. A chociaż minister finansów wskazuje na to, że dołączono jeszcze dość znaczne etaty szczegółowe, ztemwszystkiem izba zgadza się na propozycyę prezydenta.

W moc upoważnienia z 9. b. m. przedkłada minister handlu wspólnie z ministrem sprawiedliwości i finansów propozycyę względem zniesienia rozporządzenia z 19. stycznia 1836 względem obrotu papierów hiszpańskich; rozporządzenia z 13. maja 1840 względem obrotu papierów zagranicznych, a w końcu §§. 2—5 ustawy z 24. maja 1844 względem rozpoczęcia subskrypcyi na akcye.

Minister v. d. *Heydt* oświadcza: W chwili wydania tych ustaw było to zamiarem prawodawstwa zachować giełdę od nadużyć, i dla tego też odjęto niektórym jej sprawom prawną ochronę. Okazało się jednak z czasem, że zakazu tego nie dotrzymywano, i że go utrzymać niepodobna. Rząd przeto uważał za rzecz potrzebną przedłożyć odnoszący się projekt jeszcze przed wydaniem powszechnego kodexu handlowego.

Frankfurt, 5. lutego. Dnia dzisiejszego zluzowano u nas załogę austryacką. Zrana odeszły ztąd do Moguncyi dwie kompanie z austryckiego pułku pieszego hr. Degenfelda — które stały w tem mieście od dziewięciu miesięcy — a po południu wyruszył do Rasztadtu austryacki pierwszy batalion strzelców polowych. Dla zastąpienia wojsk tych odkomenderowano tu z Rasztadtu pierwszy

batalion 74. austryackiego pułku piechoty hrabiego Nobili. Pochody te wojskowe odbyły się ze zwykłą przy takiej sposobności paradą wojskową.

Dania.

(Minister prezydent Rottwitt †.)

Kopenhaga, 9. lutego. Zmarły prezydent gabinetu Rottwitt zaproszony był wczoraj na obiad u Króla. Dwóch kolegów, Westenholz i Jessen, którzy mieszkali z nim w hotelu królewskim, odprowadzali go do domu, gdy padł na schodach tknięty apoplexyą. Minister spraw wewnętrznych uwiadomił obie izby urzędownie o śmierci prezydenta gabinetu i rozwiązaniu ministerstwa, zostawiając do woli izbom, czy niechciałyby na kilka dni zawiesić swoje posiedzenia; poczem naznaczono najbliższe posiedzenie na poniedziałek.

Rosya.

(Służba wojskowa na Kaukazie. — Dziennikarstwo w Rosyi.)

Petersburg, 4. lutego. Na wniosek feldmarszałka księcia Baryatyńskiego rozporządził J. M. Cesarz, że pokąd nie wyjdzie ukaz, który ustali prawa wszystkich klas kaukaskich ludów górskich, mogą członkowie wszystkich podbitych szczepów wstępować za ochotników do regularnego wojska, lecz cztery lata muszą służyć w stopniu podoficerów.

— Z początkiem roku bieżącego wzmogło się jeszcze bardziej dziennikarstwo nasze. Zwiększył się nietylko format dzienników, lecz oraz jest i treść ich wyborowa i rozmaita, tak że *Journal de St. Petersbourg* może się śmiało współubiegać nietylko z dziennikami francuskiemi w Paryżu, lecz także i z obydwoma bruxelskiemi *Nord* i *Indépendance*. Również i gazeta niemiecka powiększyła swój format. Dziennik *Pszczoła północna* odstąpił zupełnie od tych dążności, jakie popierali Grecz i Bułgaryn, i pod nowym swym redaktorem Ursowem przeszedł do obozu liberalnego, tak że żaden już dziennik rosyjski nieopiera się teraz postępowi, lecz razem z innemi przyczynia się do powszechnego rozwoju.

Grecya.

Ateny, 2. lutego. Gazeta tryestyńska donosi, że nowy minister spraw wewnętrznych, Konduriottis, rozpoczął urzędowanie swoje od zorganizowania policyi w Atenach.

Turcya.

(Podatki nowe. — Stan finansów.)

Pera, 1. lutego. W Konstantynopolu zajmują się gorliwie sporządzeniem list podatkowych. Według planu przyjętego przez rząd ma stolica z obrębem swoim po zaprowadzeniu podatku gruntowego i domowego płacić rocznie 200.000 kies. Jest to wprawdzie suma na jedno miasto ogromna, lecz uwzględnić i to należy, że stolica w sposób trudny do usprawiedliwienia była potąd uwolniona od większej części podatków opłacanych przez prowincye, i że większa część kapitałów tureckich jest w Stambule nagromadzonych. Jakoż nawet po zaprowadzeniu podatku nowego doznawać będą mieszkańce stolicy większego przy opodatkowaniu uwzględnienia, niż reszta ludności, i możnaby śmiało nałożyć na nich inny jeszcze podatek. I to rzeczą słuszną przy tem, że właśnie najbogatsi dygnitarze będą teraz musieli najznaczniejsze kwoty podatkowe opłacać. U Turków opłaca się zwykle najlepiej wyłożenie kapitału na wybudowanie łazienek publicznych, domów gospodnich i sklepów, a że oprócz tego żaden właściciel budynku nie opłaca podatku od swego pomieszkania, tedy spodziewać się należy, że podział sumy podatkowej łatwo będzie uskutecznić w sposób bardzo słuszny i sprawiedliwy, i w stosunku do majątku rzeczywiście posiadanego. Że się tu znachodzą bardzo majętni posiadacze gruntowi, okazuje się już z tego wyraźnie, że sam tylko gubernator w Bagdadzie opłacać będzie na przyszłość 1200 kies podatku. Seraskier i kapudan-basza są jeszcze bogatsi od niego, zaczem też przypadnie na nich i większy podatek. A zważywszy, że tak ogromne majątki, jak te na przykład, co posiadają baszowie wspomnieni, wynoszą do stu milionów i więcej, koncentrują się w krótkim przeciągu czasu 10 do 20 lat, tedy nic dziwnego, że publiczne finanse tureckie tak podupadły. Familii właściwie nie ma tu żadnych, jak to się już okazuje z zupełnego braku przezwisk familijnych, a za tem idzie, że bogactwa i majątki nagromadzone prędko się rozpraszają, a w drugiej generacyi zwykle całkiem już niszczeją i nikną. Wtenczas przechodzą ogromne kapitały w ręce nowych nabywców. — Również opodatkowane być mają teraz i duchowne posiadłości w Konstantynopolu. — Zdaje się ze wszech miar, że liczne reformy przedsięwzięte ostatniemi czasy przyczynią się znacznie do uporządkowania finansów tureckich. Zapewnione już jest ściągnięcie pieniędzy papierowych, które zachwiały kredytem rządowym, i przyznać należy, że się zabrano do tego ze zbytnią niemal gorliwością. Dla nagromadzenia do marca sum w tej mierze potrzebnych wstrzymano wypłatę żołdu dla wojska, pensyi urzędnikom i należytości przypadających liwerantom, a tym sposobem powiększyły się znacznie dawniejsze już restancye. — Gubernatora z Krety, Husni Baszę, przeniesiono w tej samej godności do Saloniki, a Izmaela Baszę z Saloniki do Krety. Takie nieuzasadnione niczem przeniesienia wydarzają się dość często, i zapewne nieprzyczyniają się bynajmniej do utrzymania lepszej administracyi.

Azya.

(Armia do Chin zorganizowana. — Doniesienia z Indyi.)

Bombaj, 19. stycznia. Utworzenie expedycyjnego korpusu, przeznaczonego do Chin, zapowiedziano urzędownie dziennym rozkazem, w obozie pod Mirat dnia 20. grudnia. Wojska ściągnięte ze wszystkich trzech prezydencyi, będą się składać z 11 pułków królewskiej piechoty, z 2 pułków i 5 batalionów wojska krajowego, jednego oddziału kawaleryi nieregularnej, z 200 ludzi pierwszego pułku dragonów gwardyi i z stosownej artyleryi tudzież korpusu inżynieryi. Korpus ten będzie w ogóle liczyć około 20.000 ludzi. Naczelnym wodzem jest jenerał-lejtnant sir Hope Grant, dywizyami dowodzą jenerał-majorowie Napier i Michel. Pułkownik Mackenzie jest jeneralnym kwatermistrzem; pułkownicy Bruce i Haythorne będą szefami sztabu. — Potwierdza się wiadomość o zwycięstwie, które odniósł major Honner na czele czterech pułków krajowych prezydencyi Bombajskiej nad Wagherami. Waghery poszli całkiem w rozsypkę i można się spodziewać, że powstanie już się skończyło. Walka zaszła dnia 18. grudnia pod Ubhupurą, gdzie Waghery zajmowali silne stanowisko. Anglicy z 1058 ludzi utracili 12 poległych i 44 ranionych, a Waghery, którzy na zasłoniętem stanowisku bronili się zacięcie przez 4 godzin, tylko 25; z tem wszystkiem większa część Wagherów wpadła w ręce wojska rozstawionego na przesmykach.

Afryka.

(Telegraf na wybrzeżach Arabii.)

Z **Alexandryi** nadeszła do Londynu wiadomość, że na dniu 17. stycznia założono szczęśliwie drut telegraficzny między Kuratschi i Maskatem (na południowo-wschodniem wybrzeżu Arabii). Dnia 21. stycznia odjechał pan Nevall z Maskatu do Aden dla zakładania dalszej linii, mianowicie z Aden do wysp Kurya-Murya, a ztamtąd do Maskatu.

Doniesienia z ostatniej poczty.

Londyn, 13. lutego. Jak donosi dzisiejszy *Morning Herald* mają przyjaciele lorda Derby wyprawić w przyszłą środę meeting, by się porozumieć, jak mają się zachować przy dyskusyi nad budżetem. — Książę Oranii odjedzie dziś po zwiedzeniu dystryktów rękodzielniczych.

Neapol, 11. lutego. Jego Mość Król raczył nakazać, ażeby wszystkich, którzy byli uwięzieni w podejrzeniu o przestępstwa polityczne, puszczono na wolność, i żeby ci tylko, których wina jest udowodniona, stawieni byli przed sądem. — Rząd królewski poczynił wszelkie rozporządzenia, by zapewnić pomyślność i szczęście mieszkańcom Neapolu i Sycylii.

Madryt, 12. lutego. Rozkaz dzienny O'Donnella oznajmia, że działania wojenne będą trwać tak długo dopokąd nieprzyjaciel niebędzie błagać o łaskę; Hiszpania chce powetować doznaną obrazę i uzyskać wynagrodzenie za swoje straty.

Korfu, 4. lutego. Obwieszczenie lorda nadkomisarza gani nadużycie w nadsyłaniu poufnych listów i memoryałów pod jego adresem. — Senat odrzucił przyjęty w izbie deputowanych wniosek względem zawieszenia aresztu osobistego do 1. stycznia 1861.

Przyjechali do Lwowa.

Dnia 16. lutego.

Hotel rosyjski: PP. Kulkowski Władysław, z Czerlan. — Lencewicz Erazm, z Zadwórza. — Hr. Tarnawski Władysław, z Hołobutowa. — Łodyński Stanisław, z Milatyna.

Hotel Langa: JEx. Schönberger, c. k. feldmarszałek-porucznik, z Wiédnia. — Dzierzek Henryk, z Paryża.

Hotel Kryniekiego: Truchmin Stefan, z Semerówki.

Wyjechali ze Lwowa.

Dnia 16. lutego.

PP. Rozwadowski Erazm, do Hładek. — Haywas Adolf, do Nagorzan. — Wolodkiewicz Piotr, do Tuligłów. — Lang Józef, c. k. podporucznik, do Jasła. — Trzeciecki Zbigniew, do Dynowa. — Bako Karol, do Manasterzysk. — Komarnicki Bolesław, do Sasowa. — Hr. Drohojewski Józef, do Balicy. — Truskolawski Leonard, do Płonny. — Hr. Dzieduszycki Alexander, do Izydorowki. — Konaszewski Hier., do Żeliborów.

Spostrzeżenia meteorologiczne we Lwowie.

Dnia 15. lutego.

Pora	Barometr w mierze par. s. sprowadzony do 0° Reaum.	Stopień ciepła według Reaum.	Stan powietrza wilgotnego	Kierunek i siła wiatru		Stan atmosfery
7. god. zrana	324 84	— 5.9°	96.5	północny	sł.	śnieg
2. god. po poł.	324 73	— 4.2°	82.2	„	mi.	„
10. god. wiecz.	323 35	— 4.0°	94.2	„	ci.	pochmurno

Wysokość śniegu 60‴.

TEATR.

Dziś na scenie polskiej na dochód pani Józefy Huberiowej: „**Piekło domowe**“ czyli: „**Antykwaryusz**,“ komedya w 4 aktach z włoskiego.

Kurs lwowski.

Dnia 16. lutego.

		gotówką		towarem	
		zł.	c.	zł.	c.
Dukat holenderski	wal. austr.	6	10	6	18
Dukat cesarski	„ „	6	17	6	22
Półimperyał zł. rosyjski	„ „	10	58	10	77
Rubel srebrny rosyjski	„ „	2	4	2	7
Talar pruski	„ „	1	97	2	1
Polski kurant i pięciozłotówka	„ „	—	—	—	—
Galicyj. listy zastawne za 100 złr.	bez kuponów	84	99	85	48
Galicyjskie obligacye indemnizacyjne	bez kuponów	71	29	71	69
5% Pożyczka narodowa	bez kuponów	76	90	77	78

Telegrafowany wiédeński kurs papierów i weksli.

Dnia 16. lutego

Z pożyczki narodo. po 5% za 100 złr. 77.80. Metaliki po 5% za 100 zł. 69 40; po 4½% za 100 zł. —.—; po 4% za 100 zł. —.—. Obligacye indemnizacyjne: Niższej Austryi po 5% za 100 zł. —.—; Węgier —.—; Galicyi —.—; Bukowiny —.—; Akcye. Banku narodowego sztuka 869 —; instytutu kredytowego dla handlu i przemysłu 196.—; niższo-austr. towarzystwa eskomtowego —.—

Listy zastawne. Galic. instyt. kred. po 4% za 100 zł. —.—

Wexlowy. Augsburg za 100 zł. połudn. niemieck. waluty 112 75. — Lipsk za 100 talarów —.—. Londyn za 10 funtów szterl. 131.15. Medyolan za 100 zł. waluty austryack. —.—. Paryż za 100 fr. —.—.

Kurs złota. Dukaty ces. mennicze 6.21, dukaty ces. pełnej wagi —.—, korony —.—, półkorony —.—.

Kurs giełdy wiédeńskiej.

Dnia 13. lutego.

1. Dług publiczny.

A. Państwa.	pien.	towar.
W austr. wal. po 5%	65 —	65 25
Z pożyczki narod. po 5%	77.80	78.—
Z r. 1851, ser. B. po 5%	97.50	— —
Metaliki po 5%	68.80	69 —
dtto. „ 4½%	60.75	61 —
dtto. „ 4%	53.50	54.—
dtto. „ 3%	40.—	40.50
dtto. „ 2½%	35.—	35.50
dtto. „ 1%	13 80	14.—
Przez. do wylos. z r. 1834	380.—	390.—
„ 1839	124.—	124.50
„ 1854	107.75	108.—
Renty Como po 42 lir. aus.	16.25	16.50
Wylos. obl. dawn. długu państ. po 5%	66.—	67.—
„ 4½%	57.—	58.—
„ 4%	50.—	51.—
Przez. do los. obl. daw. długu państ. z proc. w kraju „ 3½%	44.—	45.—
„ 3%	62.—	64.—
„ 2½%	60.—	61.—
„ 2¼%	52.—	52.50
„ 2%	46.—	47 —
„ 1¾%	40.—	41.—
dtto. z procent za granica „ 5%	66.—	67.—
„ 4½%	57 —	58.—
„ 4%	53 —	53.50
B. Krajów koronnych		
Obligacye indemn. po 5% za 100 zł.: Niższej Austryi	89.—	90.—
Węgier	71.75	72.—
Ban. Tem., Kroacyi i Slawonii	70.50	71.—
Galicyi	71 —	71 50
Bukowiny	68.50	68.75
Siedmiogrodu	68.50	69.—
innych krajów kor.	87.—	94.—
Z klauz. los r. 1867	—.—	—.—
Lom. wen. poż. z r. 1850	—.—	—.—
Wen. pożyczka z r. 1859	80 25	80 50

	pien.	towar.
Dług Tyrelu po 5%	66.—	67.—
„ 4%	50.—	51.—
Dług Salcburga „ 3½%	44.—	45.—
„ 3%	39.—	40.—
„ 2½%	32.—	33.—
Dług Krainy „ 2%	25.—	26.—
„ 1¾%	21.—	22.—

2. Stan oblig. domestykaln.

	pien.	towar.
po 3% za 100 zł.	—.—	22.—
„ 2½% za 100 zł.	—.—	20.—
„ 2¼% za 100 zł.	—.—	17.—
„ 2% za 100 zł.	—.—	15.—
„ 1¾% za 100 zł.	—.—	13.—

3. Akcye.

	pien.	towar.
Banku nar.	860.—	862.—
Inst. kred. dla handlu po 200 zł. w. a.	191 60	191 80
Niż.-austr. tow. eskomt. po 500 zł.	579.—	581.—
Półn. kolei po 1000 zł. m.k.	1952 —	1954
Tow. kolei żel. państwa po 200 zł. m. k. czyli 500 fr.	262.—	262.50
Kol Ces. Elżbiety po 200 zł.	172 75	173.—
Połud.-półn.-niem. kolei kom. po 200 zł. m. k.	133 75	134 25
Kolei Cisy po 200 zł m. k. po 100 zł. (50%) wpłaty	105.—	105.—
Lomb.-wen. kolei żel. po 200 zł. w. a. czyli 500 fr. z wpłatą (50%)	154.—	155 —
Kol. Karola Lud. po 200 zł. m.k. z wpł. po 60 zł. (30%)	97.50	98.—
Kol. Preszb. Tyrn. I. emis. po 200 zł. m.k.	24.—	26.—
dtto. II. emis. po 200 zł. m.k.	55.—	60.—
Kolej Bustehradzka po 500 zł. m. k.	680.—	700.—
Kolej Aussig.-Ciepl. po 200 zł. m. k.	—.—	—.—
z wpłatą 60 zł, (30%)	—.—	—.—
Kol. Bern. Ross. po 200 zł.	—.—	—.—
dtto. z pierwszeństwem po 200 zł. m. k.	—.—	200.—
Kol. Grac.-Köfl. i Tow. górn. po 200 zł. w. a.	116.—	118.—
Austr. towarz. żegl. par. po 500 zł. m. k.	441.—	443.—
Lloyda w Tryeście po 500 zł. m. k.	200.—	210.—
Mosts łańc. w Peszcie po 500 zł. m. k.	355.—	360.—
Tow. młyna par. w Wied. po 500 zł. m. k.	330.—	340.—
Powsz. austr. Tow. gaz. po 250 zł. m. k.	—.—	—.—

4. Listy zastawne.

	pien.	towar.
Banku narodowego w mon. kon. 6let. po 5%	102 50	103.—
10 „ 5%	98.50	99.—
przeznacz. do los. po 5%	93.25	93.50
Banku narodowego w wal. austr. na 12 m. 5% za 100 zł.	100.—	—.—
przez. do los. po 5%	88 50	89.—
Gal. Tow. kred. po 4%	85.50	86.—

5. Obligacye z prawem pierwszeństwa.

	pien.	towar.
Kolej Elżbiety po 5% za 100 zł. m. k.	91.59	92.—
Tow. austr. kol. państwa po 500 fr.	134.—	135.—
Kol. półn. po 100 zł. m. k.	91.—	91.50
Kol. Lomb. wen. po 500 fr.	132.—	132.50
Kol. Gloggn. za 100 zł.	82.50	83.—
Tow. żeg. par. na Dun. za 100 zł. m. k.	92.50	93.—
Lloyda za 100 zł.	91.—	92.—

6. Losy.

	pien.	towar.
Inst. kred. dla handlu po 100 zł. w. a.	100.75	101 —
Tow. żeg. par. na Dun. po 100 zł. m. k.	103.25	103.75
Pożycz. Trye. po 100 zł. w. a.	126.—	127.—
Pożycz. miasta Budy po 40 zł. w. a.	38.50	39.—
Esterhazego po 40 zł. m. k.	84.—	85.—
Salma „ 40 „ „	38.50	39.—
Palfiego „ 40 „ „	39.—	39 50
Clarego „ 40 „ „	36.75	37 25
St. Genois „ 40 „ „	36 75	37.25
Windischgrätza 20 zł. „	22.75	23.25
Waldsteina 20 „ „	27.—	27 50
Keglevicha 10 „ „	16.—	16.50

Weksle.

(Na 3 miesiące.)

	pien.	towar.
Amsterdam za 100 zł. hol.	—.—	—.—
Augsburg za 100 zł. w. p.-n.	—.—	112 75
Berlin za 100 tal.	—.—	—.—
Wrocław za 100 tal.	—.—	—.—
Frankfurt za 100 zł. w. p.-n.	—.—	112.75
Genua za 100 lir. piem.	—.—	—.—
Hamburg za 100 M. B.	—.—	99.59
Lipsk za 100 tal.	—.—	—.—
Liworna za 100 lir. tosk.	—.—	—.—
Londyn za 10 ft. szt.	130.75	130.75
Lugdun za 100 fr.	—.—	—.—
Medyolan za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Marsylia za 100 fr.	52.50	—.—
Paryż za 100 fr.	—.—	52.25
Praga za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Tryest za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
Wenecya za 100 zł. w. a.	—.—	—.—
(31 dni po ukazaniu.)		
Bukareszt za 100 piastr. wol.		—.—
Konstantynopol za 100 piast. tur.		— —
Dyskonto weks. Bank. nar.		5%
Procenta za zaliczki Bank. nar. na pap. publ		5%

Kurs złota.

	w przecięciu w w. a.	
Dukaty ces. men.	6 zł.	19 c.
dtto. pełnej wagi	6 „	18 „
Korona	17 „	95 „
Półkorona	— „	— „
Napoleondor	— „	— „
Rosyjski impery.	— „	— „
Kurs korony w c. k. kasach	13 zł.	50 c.

KRONIKA.

(Przestępstwa targowe.) Targowy urząd król. stołecznego miasta Lwowa skazał od 1 do 15. lutego 1860 następujące strony częścią na karę pieniężną, częścią na areszt i konfiskatę podejrzanych przedmiotów, a mianowicie:

1) za postronne przedawanie 1 stronę.

2) za podkupowanie 2 strony.

3) za kradzenie jaj 1 stronę.

4) za nieupoważnione roznaszenie towarów blaszanych 1 stronę

5) za nieupoważnione kupczenie postronne 2 strony.

6) za przekroczenie przepisów cymentowania 5 stron.

7) za nieprzestrzeganie godzin zamykania podczas kościelnego nabożeństwa w niedzielę 1 stronę.

8) za nie trzymanie taryfy na stanowisku pieczywa 1 stronę.

9) za zastawianie drogi 4 strony.

10) za nieupoważnione kupczenie 4 strony.

(Odczyty literatów rosyjskich.) Dnia 25. stycznia r. b. odczytywali na publicznem zebraniu najznakomitsi literaci rosyjscy najnowsze swe utwory, a mianowicie: Turgieniew, Nekrassow, Benediktow, Majkow i Połoński. Przychód ztąd — który był dość znaczny — przeznaczono dla literatów podupadłych, a tak zamiar dobroczynny, jak i nowość całego przedsięwzięcia ściągnęły licznych słuchaczy. Pierwszy to też przykład, że literaci rosyjscy odczytywali publicznie własne swe utwory.

(Ostatni zabytek Johanitów.) Z rozkazu Porty sprzedany być ma teraz w Jerozolimie ostatek konwentu niegdyś Bożogrobców, takzwany Murystan — gospoda wybudowana przez Saladyna, objętości 100 stóp kwadratowych z dziedzińcem o połowę mniejszym. Dawne wyznania wschodnie ubijają się o posiadanie tego kawałka ziemi leżącego obok kościoła grobowego, a Grecy ofiarowali zań bardzo znaczną sumę 1500 kies. Basza żąda jednak jeszcze więcej.

(Historya tabakierki.) Tabakierka, która obecnie coraz bardziej wychodzi z użycia, w innej epoce była w modzie, była niezbędną częścią ubrania, koniecznością w ręku każdego przyzwoitego człowieka. Trzymano ją ciągle w ręku, dopomagano nią do gestów, do deklamacyi, w rozmowie; zbytek w jej materyale lub wyrobie dochodził do najwyższego stopnia, płacono je po kilka tysięcy franków a nawet talarów. Złoto, emalije, perłowa macica, szyldkret, wspaniałe inkrustyacye, dyamenty i perły składały się na te arcydzieła, a Klingstett, malarz słynny z wykonywanych na nich miniatur, otrzymał przydomek: Rafaela tabakierkowego. Damy równie jak mężczyzni hołdowały tej modzie i malutkie używane przez nie tabakierki, nieraz w cenie przechodziły męzkie, chociaż większe. Sposób użycia tabakierki i wonnego zawartego w niej proszku, ulegał regułom, które znajdujemy spisane w osobnem dziełku z czasów Ludwika XVgo. Najprostszy sposób użycia obejmuje 12 temp. 1) Weź tabakierkę w prawą rękę, 2) przełóż ją w lewą, 3) uderz palcem z wierzchu, 4) otwórz, 5) podaj towarzystwu, 6) cofnij do siebie, 7) zsuń do środka tabakę w kształcie górki, 8) weź zręcznie tabaki w palce prawej ręki, 9) potrzymaj przez chwilę nim zażyjesz, 10) podnieś rękę ku nosowi, 11) napełnij nozdrza równo, bez krzywienia się i hałasu, 12) zamknij tabakierkę, kichnij i podziękuj z wdziękiem, gdy ci powiedzą na zdrowie. Dowcip francuski nie zaniedbał korzystać i z tabakierki. Za czasów ministra Turgot, który był skąpy, robiono tabakierki niezmiernie płytkie, tak że zaledwie można było ująć końcami palców szczypteczkę tabaki, a kiedy kardynał Rohan został uniewinniony z zarzutów, w smutnej sprawie naszyjnika Królowej Maryi Antoniny, używano tabakierek czerwonych z białym punktem na środku. Co miało znaczyć: kardynał oczyszczony do pewnego punktu.

— Zeszyt styczniowy **Dodatku miesięcznego** do „Czasu“ zawiera następujące przedmioty:

I. Dwa listy Zygmunta III. Króla Polskiego, tłumaczenie Władysława Kulczyckiego.
II. Kilka słów o planecie Jowisza, przez J. hr. Krasickiego.
III. Xenofonta Cynegetyk czyli łowiectwo, przez Antoniego Bronikowskiego.
IV. O potopie przez Adhemara.
V. Poważne chwile czyli zbiór pieśni, przez Jerzego Prawdzica.
VI. Przegląd pismiennictwa przez Lucyana Siemieńskiego.
VII. Trudności zmiany przez Maurycego Manna.
IX. Kronika: z Krakowa. — Korespondencye: z Wiédnia — Paryża — z Aten.
X. Gazetka literacka.

Zeszyt styczniowy jest czterdziestym dziewiątym zeszytem roku piątego, a pierwszym tomu siedmnastego.

Główny Redaktor *M. Szczepiana Sartyni.* — *Z c. k. galic. drukarni rządowej.*